

Η νέα εγκατάσταση της εικαστικού Καλλιόπης Λεμού «Δεήσεις»

Το τάμα του μετανάστη

Του ΓΙΑΝΝΗ Ε. ΣΤΑΜΟΥ

Φωτ.: ROWAN DURRANT

Mια εγκαταλειμμένη βάρκα, που χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά μεταναστών, καλύπτεται με περισσότερα από 10.000 τάματα, που χαράχτηκαν ή γράφτηκαν σε πεταμένα κουτάκια αναψυκτικών. Τάματα που φέρουν επάνω τους τα ονόματα, την ημερομηνία και τον τόπο γέννησης των απελπισμένων ταξιδιωτών. Η νέα εγκατάσταση της εικαστικού Καλλιόπης Λεμού, με τίτλο «Δεήσεις», που εκτίθεται στον αύλειο χώρο του Βυζαντινού Μουσείου, συνδέεται με τον ανθρώπινο αγώνα για τη ζωή. Γ' αυτή την ιδιαίτερη εικαστική εγκατάσταση συζητήσαμε με την Καλλιόπη Λεμού και το φλέγον ζήτημα της μετανάστευσης. Για τα υλικά και τους ανθρώπους που οι δυτικές κοινωνίες πετούν στα σκουπίδια.

- Δεν είναι η πρώτη φορά που σας αποσχολεί το ζήτημα της μετανάστευσης;

«Το ζήτημα της μετανάστευσης με απασχολεί από το 2003. Η πρώτη μου έκθεση αναφορικά με τη μετανάστευση πραγματοποιήθηκε το 2006 στην Ελευσίνα με τίτλο «Τα πορθμεία», που υποδήλωνε το τίμημα για να περάσει κανείς «απέναντι»: 3-4 χιλιάδες δολάρια που πληρώνουν οι μετανάστες στους Τούρκους δουλέμπορους για μια απόσταση 3-4 μιλών, από τα παράλια της Τουρκίας στην Χίο. Το 2007 η έκθεσή μου στην Κωνσταντινούπολη είχε τον τίτλο «Κύκλιο ταξίδι», καθώς είχα μεταφέρει κάποιες από αυτές τις βάρκες εκεί. Μια

εικαστική εγκατάσταση στην οποία ουσιαστικά «επέστρεψα» ουσιαστικά αυτά τα αντικείμενα στον τόπο προέλευσής τους. Η τρίτη μου εγκατάσταση έγινε στο Βερολίνο, στην Πύλη του Βρανδεμβούργου, με τίτλο «Στο σταυροδρόμι». Μια έκθεση σε ένα από τα σταυροδρόμια της Ευρώπης, με αφορμή τη συμπλήρωση είκοσι χρόνων από την πτώση του Τείχους του Βερολίνου».

- Στις εγκαταστάσεις σας τα τεμενεταία χρόνια συναντάμε συχνά το μοτίβο της βάρκας. Θέλετε να μου μιλήσετε για το συμβολισμό που αυτό το αντικείμενο φέρει στην τέχνη σας;

«Αυτή τη βάρκα την περισυνέλεξα από τα παράλια της Μυτιλήνης. Μια τουρκική βάρκα που μετέφερε μετανάστες από την Τουρκία. Η βάρκα στο έργο μου λειτουργεί ωντικά ως μετάβαση του ανθρώπου από το ένα στάδιο της ζωής του στο άλλο, αλλά και σωματικά, καθώς ο άνθρωπος εξελίσσεται και «κυλά» στο πέρασμα του χρόνου. Οι βάρ-

κες αυτές φέρουν τα ίχνη της δύσκολης στιγμής που βιώνουν οι μετανάστες, αλλά και της ανάλογης δυσκολίας του ίδιου του ταξιδιού. Παλιά σκαριά που μετά το τελευταίο τους ταξίδι καταλήγουν στα σκουπίδια».

- Τι συμβολίζουν τα τάματα που έχετε τοποθετήσει στη βάρκα;

«Οι δεήσεις έχουν να κάνουν με την ανάγκη του ανθρώπου να πιαστεί από μια ανώτερη δύναμη. Δέκα χιλιάδες τάματα που προέρχονται από κουτάκια αναψυκτικών που πετάμε στα σκουπίδια. Μία προσευχή, μία επίκληση στο θεό για μια καλύτερη ζωή. Κάθε τάμα αναγράφει το όνομα, την καταγωγή και την πλειά ενός μετανάστη. Ανθρωποι από το Αφγανιστάν, την Παλαιστίνη, το Μπαγκλαντές. Ανθρωποι που μπαίνουν σε μια βάρκα και αναγκάζονται να ξενιτευτούν. Ταυτόχρονα όμως καλούνται οι άνθρωποι να ευαισθητοποιηθούν».

- Θέλετε να μου μιλήσετε για την επιλο-

γή του συγκεκριμένου υπικού από τα αναψυκτικά;

«Το πεταμένο αλουμίνιο από τα αναψυκτικά είναι ένα υλικό μιας χρήσης, που συνιστά ταυτόχρονα και ένα είδος κριτικής των δυτικών κοινωνιών για τον άκρα καταναλωτισμό τους, για την ευθύνη που φέρουν που απομούσονται έναν πλανήτη και κυρίως τους λαούς που ωθούν με αυτό τον τρόπο σε μετανάστευση. Με την εγωιστική τους στάση, τον καταναλωτισμό και τους πολέμους φτωχαίνουν λαοί και τους υποχρεώνουν στη δυστυχία».

- Γιατί επιλέξατε συγκεκριμένα να εκθέσετε στο Βυζαντινό Μουσείο;

«Επέλεξα να εκθέσω στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο προκειμένου να εγκατάσταση μου να δημιουργήσει και μία σύνδεση και παραβολή με τα παραδοσιακά τάματα που υπάρχουν και στο εσωτερικό του Μουσείου».

- Τι ευελπιστείτε να λάβει ο θεατής από την εγκατάστασή σας;

«Προσπαθώ να δημιουργήσω μια γέφυρα μεταξύ της ζωής των μεταναστών και των θεατών. Να συνειδηποτοίσει τις δυσκολίες του ταξιδιού που καθρεφτίζουν και τις δυσκολίες της ζωής τους. Να συνειδηποτοίσει ο θεατής σε τι αδιέξοδο βρίσκονται και πόσο απελπισμένοι είναι αυτοί οι άνθρωποι για να πάρουν την απόφαση ενός τόσο επικίνδυνου, δαπανηρού και δύσκολου ταξιδιού».

- Είστε αισιόδοξη για το μέλλον αυτών των ανθρώπων;

«Η κατάσταση γίνεται ολοένα και πιο τραγική. Το ιδανικό θα ήταν να μην τους είχαμε φέρει σε αυτό το σημείο να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους. Να βρισκόταν μια λύση στα μέρη όπου διαβιούν».

